

Відгук офіційного опонента  
начальника відділу спінальної  
нейрохірургії ДУ «Інститут нейрохірургії імені А. П. Ромоданова» НАМН  
України, доктора медичних наук, професора, академіка НАМН України  
Педаченка Євгенія Георгієвича  
на дисертаційну роботу Перекопайка Юрія Миколайовича «Ускладнення  
вогнепальних поранень черепа та головного мозку в гострому та ранньому  
періоді. Клініка, діагностика, лікування», представлену на здобуття  
ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я  
за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність 14.01.05.  
«Нейрохірургія»)

#### Актуальність теми дисертації

Поширеність зброї та збройних конфліктів та війн, цивільної вогнепальної травми буде з часом тільки зростати. Часто вогнепальна травма голови перебігає з ускладненнями, вони можуть бути, як інфекційними так і не інфекційними. Частота інфекційних ускладнень за даними літератури коливається в межах 43 - 61% в часи Першої світової війни, у військових конфліктах кінця ХХ століття, початку ХІ століття, частота інфекційних ускладнень варіювала від 4,7% до 35%, інфекційні ускладнення при вогнепальних пораненнях голови серед цивільних в мирний час складають від 25% до 29,6%. Не інфекційні ускладнення зустрічаються в кожного другого пацієнта. Поява ускладнень значно подовжує час перебування пацієнта в стаціонарі, відтерміновує реабілітацію. Часто, до 10% за даними різних джерел, ускладнення вогнепального поранення, приводять до летальності.

Вирішення питання попередження ускладнень та надання найбільш повної допомоги пацієнтам на кожному етапі лікування, або якщо мова йде

про військовослужбовців, то на етапах евакуації, постає гостро в наш час. Оскільки від цього залежить результат лікування, а у випадку військової травми – питання збереження обороноздатності країни, адже швидке відновлення сприяє швидкому поверненню на службу військовослужбовця.

У зв'язку з цим дисертаційна робота Перекопайка Юрія Миколайовича націлена на вирішення актуального питання в сучасній нейрохірургії та лікуванні бойової нейрохірургічної травми.

Зв'язок наукової роботи з державними та галузевими науковими програмами

Дисертація є частиною науково-дослідної роботи кафедри нейрохірургії «Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика» на тему «Прогнозування результатів лікування вогнепальних черепно – мозкових поранень». Державний реєстраційний номер: 0120U101810.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертантом було виконано аналіз 109 випадків вогнепальної травми голови, поранені отримали травму в АТО в період з 2014 по 2017 роки. Аналізувалась частота та структура інфекційних та неінфекційних ускладнень бойових поранень черепа та головного мозку. Проводився аналіз рівня свідомості пацієнтів на кожному з етапів евакуації та при поступленні на основний етап надання медичної допомоги – Національний військово – медичний клінічний центр «Головний військовий клінічний госпіталь» м. Київ. Проводився аналіз неврологічного статусу, оцінювались клініко – інструментальні дані з кожного етапу – дані комп'ютерної томографії головного мозку та інших локалізацій при поєднаній травми, дані рентгенографії. Оцінювались дані клініко – лабораторних досліджень – загальний аналіз крові, аналізи ліквору, аналізи

посівів та антибіотикочутливості. Проводилась порівняльна характеристика між двома групами пацієнтів, ті які мали гарний результат лікування та які мали негативний результат лікування або лікування закінчилось летальним випадком.

Статистичні методи, які використовувались для оцінки різниці між двома групами та визначення факторів ризику інфекційних та неінфекційних ускладнень є релевантними та проведені адекватно.

Загалом перелік засобів та методів обґрунтовує достовірність отриманих даних та аргументує сформульовані дисертантом висновки та рекомендації.

#### Новизна наукових положень отриманих у дисертації

Дисертантом визначено ряд факторів, які впливають на результат лікування пацієнтів з вогнепальною травмою голови. Було розширено наукове уявлення щодо ускладнень вогнепальних поранень черепа та головного мозку в гострому та ранньому періоді. Встановлено пряму залежність стану пацієнта та важкості травми та їхній вплив на появу інфекційних ускладнень та результат лікування. Хоча у вибірці всього 79 пацієнтів з проникними пораненнями, але цього достатньо, щоб зробити висновок про важливість надання таким пацієнтам спеціалізованої допомоги в лікувальному закладі, де є можливості для всебічного та повного обстеження та хірургічного лікування.

Дисертантом доповнені дані про вплив ліквореї, залишених уламків та осколків в порожнині черепа на розвиток інфекційних ускладнень.

#### Теоретичне та практичне значення отриманих результатів дослідження

Робота дисертанта має практичне значення, практичні рекомендації, які наводить дисертант в дослідженні мають бути імплементовані в роботу нейрохірургів, які надають допомогу військовим та цивільним.

Отримані дисертантом результати впроваджені в навчально методичний процес кафедри нейрохірургії НУОЗ України імені П. Л. Шупика

#### Особистий внесок здобувача

Особистий внесок дисертант виклав в окремих наукових працях, які опублікував у співавторстві: Поліщук М., Данчин А., Данчин Г., Гончарук О., Кудельський Я. в провідних вітчизняних та іноземних наукових виданнях. Опубліковані наукові праці, що містять матеріали дисертації, мають оригінальний характер і авторський внесок.

#### Оцінка змісту дисертації, її завершення та оформлення

Дисертація оформлена згідно до існуючих правил, складається із вступу, аналізу літератури, 3 розділів власних спостережень, висновків та практичних рекомендацій та списку використаної літератури. Результати дослідження проілюстровані достатньою кількістю таблиць та рисунків, наявні описання цікавих клінічних спостережень.

Анотація містить в собі короткий зміст дисертації, надрукована українською та англійською мовами.

Перший розділ присвячений аналізу сучасної літератури. Проводиться порівняння частоти виникнення інфекційних та не інфекційних ускладнень в різних військових конфліктах та у випадку цивільної вогнепальної травми. Проведено аналіз сучасних стандартів надання медичної допомоги на полі бою. Підкреслено важливість раціональної антибіотикопрофілактики та важливість запобіганню антибіотикорезистентності.

Другий розділ описує застосовані методи статистичної обробки даних та представлена загальна характеристика вибірки.

У третьому розділі проводиться аналіз рівня свідомості пацієнтів при поступленні та кореляція між ШКГ та важкістю поєднаної травми, яка оцінювалась за ISS. Встановлено статистично значущий зв'язок між цими

двома показниками. Чим вищий ISS тим нижча оцінка за ШКГ при поступленні. Описана характеристика переломів черепа при вогнепальній травмі. Проводиться аналіз між наявністю оболонкових гематом та результатами лікування, наявністю інфекційних ускладнень та результатами лікування. Клінічні випадки містять описову частину та приведені в кожному розділі. Розділ проілюстровано таблицями і рисунками, що полегшує його сприйняття.

У четвертому розділі, який є найбільшим, проведено ґрунтовний аналіз по визначенню факторів ризику розвитку інфекційних ускладнень у пацієнтів з проникною вогнепальною травмою черепа та головного мозку. Розділ 4.1.1 оцінює лікворею, яка є достовірним фактором ризику розвитку інфекційних ускладнень ЦНС. Виявлено, що чим нижче була оцінка у пацієнта за ШКГ, тим частіше зустрічалась лікворея, крім того висока оцінка за ISS при поєднаній травмі також негативно впливала на появу ліквореї у пацієнтів. Окрім того в розділі проводиться аналіз повноти виконання первинної хірургічної обробки ран та їх результати. Окремо проаналізовано летальні випадки в розділі 4.3. Розділ проілюстрований таблицями та рисунками. Зауважень до розділу немає.

П'ятий розділ має назву «Прогнозування результатів лікування ускладнень вогнепальних поранень черепа та головного мозку в гострому та ранньому періоді» в ньому проведений глибокий статистичний аналіз факторів, які впливають на результати лікування та появу ускладнень. Також приводяться думки автора про можливі шляхи зменшення кількості ускладнень.

Після кожного розділу приводяться висновки до розділу та статті в яких опубліковано результати, про які говорить автор в розділі.

Повнота викладених матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях

За матеріалами дисертаційного дослідження опубліковано 11 наукових праць, з них: 3 статті у наукових фахових виданнях, рекомендованих МОН України, 2 статті у виданнях зарубіжних країн, що входять до Європейського Союзу (Румунія), 6 тез-доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

У дисертації Перекопайка Юрія Миколайовича не встановлено ознак плагіату, фальсифікації чи інших ознак порушення академічної доброчесності.

#### Зауваження до оформлення та змісту дисертації

Принципових зауважень до оформлення дисертаційного дослідження немає.

У процесі рецензування дисертаційної роботи виникли деякі запитання.

1. Як оцінити правильність та повноту первинної хірургічної обробки рани пацієнту з проникною вогнепальною травмою голови?
2. Що на Вашу думку краще та коли слід застосовувати тактику максимально вичерпної ПХО, а коли виконання ПХО потребує лише видалення поверхнево лежачих уламків та осколків та ушивання рани?
3. Які схеми антибіотикотерапії було застосовано у вашому дослідженні, та як ви оцінювали їхню ефективність?

#### Відповідність дисертації вимогам, які пред'являють до наукового ступеня доктора філософії

Дисертаційна робота Перекопайка Юрія Миколайовича «Ускладнення вогнепальних поранення черепа та головного мозку в гострому та ранньому періоді, клініка, діагностика, лікування» відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017р. «Про затвердження

вимог до оформлення дисертації», «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, а дисертант Перекопайко Юрій Миколайович заслуговує присудження наукового ступеня доктор філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність Нейрохірургія).

Опонент:

Начальник відділу спінальної нейрохірургії  
ДУ «Інститут нейрохірургії  
імені А. П. Ромоданова НАМН України»,  
доктор медичних наук, професор,  
академік НАМН України

Євгеній ПЕДАЧЕНКО

